

СТАНОВИЩЕ

на проф. дин Иван Първев

за научните и качества на д-р Светла Атанасова Атанасова,
кандидат в конкурса за „Доцент по история на България (История на
Българското възраждане)“ за нуждите на Регионалния исторически музей,
Велико Търново (отдел “История на България XV-XIX в.”)

Колежката Светла Атанасова участва в настоящия конкурс със следните публикации: 1 монография, 1 книга (в съавторство), 18 статии и научни съобщения, 2 рецензии и 1 каталог (в съавторство). Основното съчинение в случая е монографията “Арбанаси. Търговия и търговски връзки през XVII-XIX в. Велико Търново, Фабер 2016 (248 с.). По такъв начин всички изисквания, определени от Факултетния съвет на Историческия факултет на СУ “Св. Климент Охридски” и необходими за започването на една подобна процедура, са спазени.

Научните области, в които се разполагат изследователските интереси на д-р Светла Атанасова, най-общо са четири: на първо място това е темата, с която колежката се занимава най-интензивно, а именно търговията в Търновския регион през XVII-XIX в.; на второ място трябва да посочим интереса на д-р Атанасова към проучването на възрожденското минало в неговия регионален търновски аспект със специален акцент върху четническото движение, църковната история през XIX в. и събитията от 1878-79 г.; на трето място идва онзи тематичен кръг, който условно може да бъде описан като “музеен мениджмънт”; и накрая, д-р Атанасова изследва някои методико-педагогически проблеми на преподаването на история в училище.

Ако трябва да се направи една обобщаваща оценка на проучванията на колежката Атанасова, за мен тя се крие в ключовата дума „локални

изследвания“. Именно това е може би най-ценното в нейните разработки, тъй като регионалната история на Търново и околността все още крие много сериозни “бели петна”, които си струва да бъдат изследвани. В диренията на д-р Атанасова личи също така желанието локалното да бъде контекстуализирано в историческите процеси, които протичат в рамките на едно по-голямо пространство. В този смисъл немалка част от изследванията на колежката надхвърлят рамките на традиционните краеведчески изследвания.

Бих искал да кажа няколко думи за основното съчинение, с което колежката Атанасова кандидатства за конкурса, а именно монографията за търговските връзки на Арбанаси през XVII-XIX в. Книгата има много важни научни приноси, които са извън всякакво съмнение, и това прави тази публикация особено ценна. Тази констатация се отнася особено за проучването на XIX в., където авторката сякаш се чувства в истински “свои води” и е съумяла да включи в научен оборот много нови извори, за което може само да бъде поздравена.

Същевременно ми се иска да обърна внимание на някои по-дребни пропуски от страна авторката, които при евентуално второ издание биха могли да бъдат избегнати. Така например трите глави носят на практика едно и също заглавие “Арбанаси. Търговия и търговски връзки”, което според мен би трябвало да се избегне. Също така Феликс Каниц е назован “унгарски учен”, което ми се струва спорно – авторът наистина е роден в Пеща, но в богато еврейско семейство. Ако трябва да се посочва някаква “национална” принадлежност, Каниц би следвало да бъде определен като “австрийски”, респ. “австро-унгарски учен”, което най-точно би описало лоялността на еврейската общност в Дунавската монархия – тя е династическо-държавна, а не държавно-национална. Не бих използвал наименованията “Брашов” и “Сибиу” за времето, когато посочените селища са в Хабсбургската монархия – би трябвало да се дават официалните им немски имена “Kronstadt” и “Hermannstadt” или поне да се споменат. На с. 20 се говори за “Австро-Унгария”, а е добре известно, че през XVII в. подобна държава не съществува. На с. 21 се споменава, че през

1700 г. военен комендант на Трансилвания бил ген. Фредерико Ветерани – тук трябва да се отбележи, че посоченият военен се казва Федерико Ветерани, но което е по-важното – той загива в битка срещу османците през 1695 г. На с. 59 се говори за “австро-унгарската императрица Мария Терезия”, което не е точно. През 1769 г., за която става дума, император на Св. Римска империя вече е нейният син Йосиф II, а Австро-Унгария съществува от 1867 г. насетне. Разбира се, Мария Терезия е била наричана “Kaiserin”, но тя никога не е била коронясвана като императрица.

Разбира се, посочените пропуски не са съществени и те в никакъв случай не намаляват научния принос на авторовото изследване, което ни дава една обобщена картина на търговията и търговските мрежи на Арбанаси през XVII-XIX в., подплатена с нови извори и добросъвестен историографски анализ на досегашните проучвания.

Въз основа на казаното дотук бих искал да подчертая убеждението си, че д-р Светла Атанасова притежава научните качества да бъде избрана за доцент по История на България (История на Българското възраждане) за нуждите на РИМ Велико Търново.

София, 10 септември 2017 г.

проф. дин Иван Първев